

Strategi för utsättning av flodkräfta i Södermanlands län

Inom åtgärdsprogram för hotade arter

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Titel: Strategi för utsättning av flodkräfta i Södermanlands län – Inom åtgärdsprogram för hotade arter

Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Utgivningsår: 2022

Författare: Alexander Gustavsson

Omslagsillustration: Maj Persson

Diariennr: 2538-2022

Rapportnr: 2022:10

ISSN-nr: 1400-0792

Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/sodermanland/om-oss/vara-tjanster/publikationer
eller kan beställas hos Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 Nyköping,

Tel: 010-223 40 00

Innehållsförteckning

Strategi för utsättning i Södermanlands län	5
Initiativ till utplantering från markägare utanför skyddade områden	5
Utplantering i naturreservat.....	6
Pilthyttedammens naturreservat.....	7
Stora Bötets naturreservat.....	7
Timmermons naturreservat	7
Fräkenkärrets naturreservat	8
Holmsjöskogens naturreservat	9
Björndalsbergens naturreservat	9
Varglyans naturreservat	10
Skiren-Kvickens.....	10
Nävekvarns Klint.....	10
Jaktstuguskogen	11
Skirtorpssjön.....	12
Införskaffande av utsättningmaterial	12

Strategi för utsättning i Södermanlands län

Flodkräftan är den enda inhemska limniska kräftan i Sverige. Arten är akut hotad och på fortsatt tillbakagång på grund av den invasiva amerikanska signalkräftan och den kräftpest som denna sprider. I Södermanlands län finns ca. 18 kända lokaler med flodkräfta varav 12 följdes upp med provfiske under 2022. Endast en av dessa lokaler finns inom skyddade områden. Genom att plantera ut flodkräfta i sjöar som befinner sig i skyddade områden kan Länsstyrelsen säkerställa att det finns säkerhetspopulationer som inte är beroende av enskilda markägares inställning till bevarande av arten. Målet är att inom de närmsta åren fördubbla antalet kända lokaler i länet till 40 stycken.

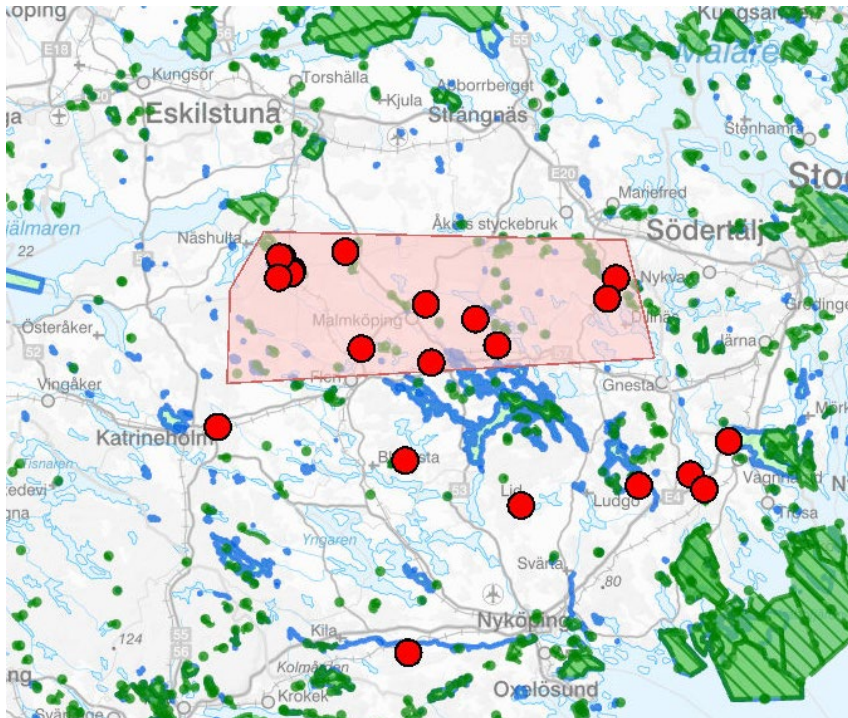
Initiativ till utplantering från markägare utanför skyddade områden

Länsstyrelsen bör uppmuntra privata markägare att plantera in flodkräfta i sina fiskevatten. Fiske efter arten bör ses som det viktigaste incitamentet för bevarande. Kunskapen hos markägare/fiskerättsägare om fördelarna med att ha flodkräfta i sina vatten kontra signalkräfta behöver öka. Nedströms Fräkenkärret har Jägareförbundet anlagt ett viltvatten med bra potential för utplantering av flodkräfta. Jägareförbundet har svarat positivt på de inledande diskussionerna kring utsättning, vilket med fördel genomförs i samband med utsättning i Fräkenkärret.

Golfbanor i länet kan vara lämpliga platser för att utplantera flodkräfta då det finns god tillgång till småvatten med relativt låg risk för smittspridning i och med att inget fiske bedrivs där.

I centrala delarna av Södermanlands län föreslås ett fokusområde för förvaltning av flodkräfta. Här bör diskussioner med markägare inledas för att se över möjligheterna att samverka kring att etablera flodkräfta i fler sjöar i området även utanför skyddade områden. Detta för att skapa en större sammanhängande population.

Fiskevårdsföreningen vid sjön Örhammaren i Flens kommun har kontaktat Länsstyrelsen och visat intresse för att utrota de signalkräftar som funnits i sjön sedan åtminstone 10 år tillbaka för att sedan plantera in och förvalta ett besånd av flodkräfta. Örhammaren är en relativt stor sjö och en förekomst av flodkräfta här skulle vara mycket önskvärt. Med tanke på att sjön i dagsläget hyser signalkräfta bör sjön ha goda förutsättningar att vara gynnsam även för flodkräfta. Sjön befinner sig inom det föreslagna fokusområdet.

Figur 1. Fokusområde för förvaltning av flodkräfta i Södermanlands län (rosa polygon). Gröna områden är naturreservat. Områden inramade i blått är Natura 2000. Röda markeringar visar nutida och historiska populationer av flodkräfta (från 1997-2022).

Utplantering i naturreservat

Sjöar och vattendrag inom skyddade områden har utvärderats av Länsstyrelsens limnolog genom vattenprovtagning, okulärbesiktning av habitat, analyser över risk för torrläggning och igenväxning samt provfiske för att säkerställa att det inte finns signalkräfta (eller okända bestånd av flodkräfta) i systemet.

Parametern för vattenkemi baseras på följande värden i modellen: Gynnsamt = $>7,0$; Godtagbart = $6,0-7,0$; Ej godtagbart $<6,0$. Högre pH-värde ger bättre förutsättningar för kräftorna, vid pH under $6,0$ har kräftorna svårt att reproducera sig.

Parametern för habitat/ bottensubstrat baseras på Gynnsamt = hårbotten med mycket stenar och gömställen; Godtagbart = mjukbotten med mycket gömställen; Ej godtagbart = mjukbotten utan gömställen.

Pilthyttedammens naturreservat

Pilthyttedammarna	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning		X	
Risk för igenväxning		X	

Stora Bötets naturreservat

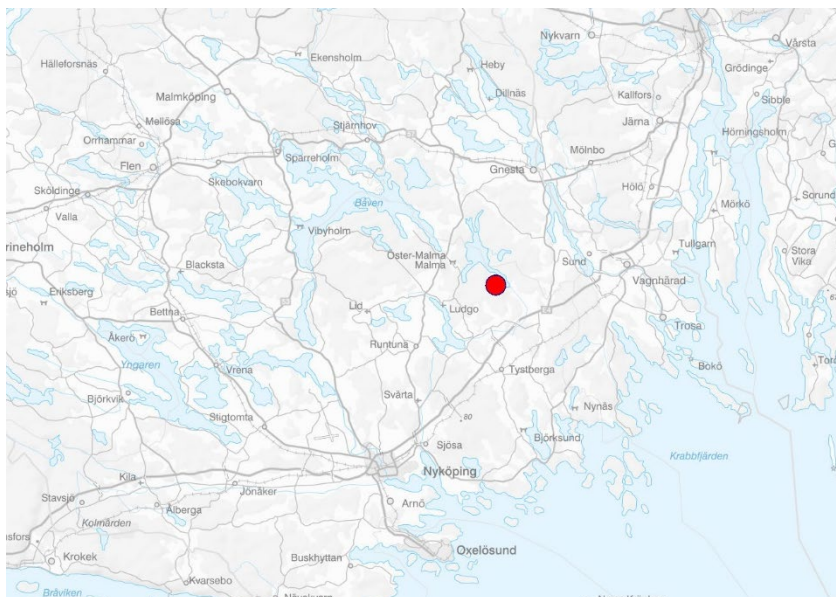
Gälkhyttedammen	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning		X	
Risk för igenväxning		X	

Figur 2. Pilthyttedammens och Stora Bötets naturreservat.

Timmermons naturreservat

Timmermons sjö	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning		X	

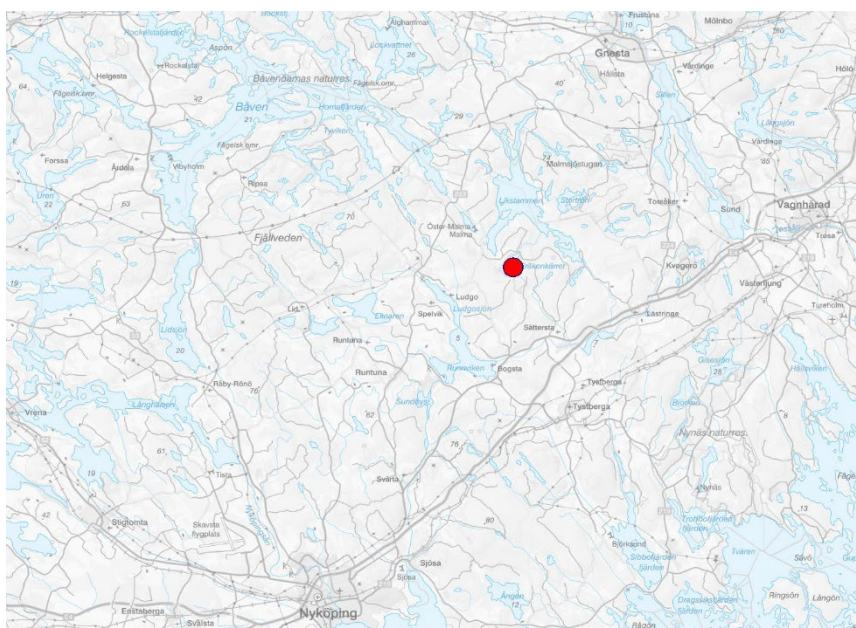

Figur 3. Timmermons naturreservat.

Fräkenkärrets naturreservat

Fräkenkärret	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi	X		
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning		X	

Nedströms Fräkenkärret har Jägareförbundet ett viltvatten med lämpliga habitat och pH-värden. Jägareförbundet har svarat positivt på planer om att sätta ut kräftor även där vilket i sådana fall bör samordnas med utsättning i Fräkenkärret.

Figur 4. Fräkenkärrets naturreservat.

Holmsjöskogens naturreservat

Holmsjön	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi	X		
Habitat/ Bottensubstrat	X		
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning	X		

Axsjön	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		← X	
Habitat/ Bottensubstrat	X		
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning	X		

Axsjön hade vid mätillfället ett pH-värde på strax under 7,0 vilket gör att det i denna modell faller utanför gynnsamt trots att det i praktiken bör vara optimalt för kräftorna.

Figur 5. Holmsjöskogens naturreservat.

Björndalsbergens naturreservat

Glådran	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi	X		
Habitat/ Bottensubstrat	X		
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning	X		

Under förstudien fångades ett antal flodkräftor i Glådran, en tidigare okänd population och den första kända populationen i ett naturreservat. Glådran är därför inte aktuell för inplantering utan kommer i stället kunna fungera som en referenssjö.

Varglyans naturreservat

Långsjön	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning	X		

Figur 6. Varglyans naturreservat.

Skiren-Kvickens

Skiren	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning		X	
Risk för igenväxning		X	

Figur 7. Skiren-Kvickens naturreservat.

Näveckvarns Klint

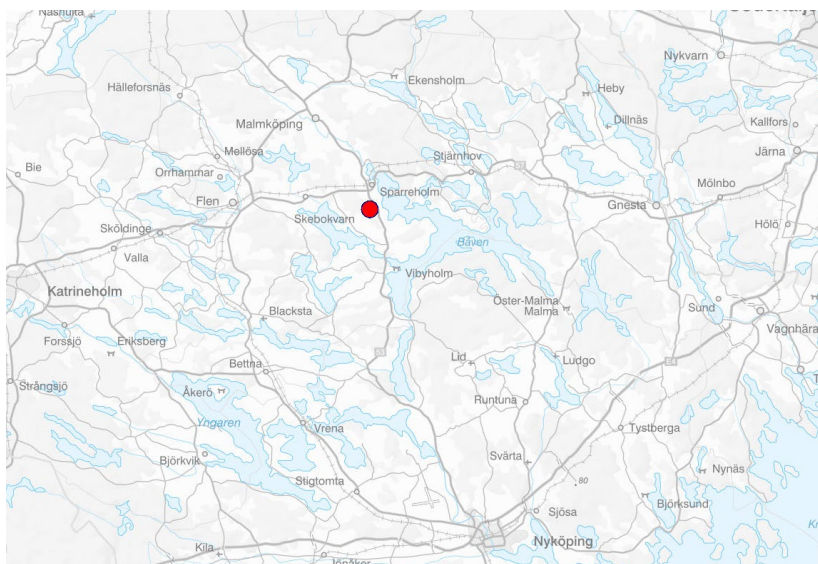
Pinnbäcken	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat	X		
Risk för torrläggning			X
Risk för igenväxning		X	

Pinnbäcken har visat sig torka ut helt eller delvis under torra sensomrar och lämpar sig därför inte för utsättning av flodkräfta trots att habitat och vattenkemi är lämplig.

Jaktstuguskogen

Jaktstugusjön	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning		X	

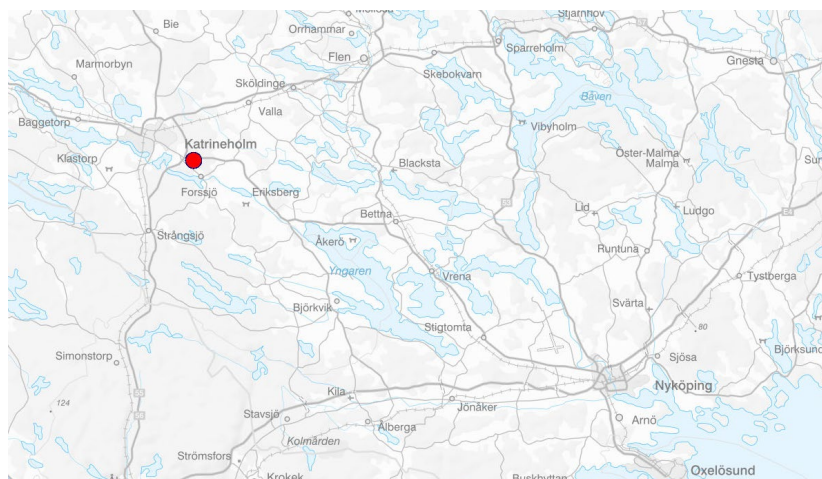
Sjön har ett pH-värde på 6,15 vilket är strax över minimigränsen (6,0) för att kräftorna ska klara av reproduktionen. I brist på populationer och lämpliga lokaler är det ändå önskvärt att göra försök med utplantering här för att se om reproduktionen fungerar över tid.

Figur 8. Jaktstuguskogens naturreservat.

Skirtorpssjön

Skirtorpssjön	Gynnsamt	Godtagbart	Ej godtagbart
Vattenkemi		X	
Habitat/ Bottensubstrat		X	
Risk för torrläggning	X		
Risk för igenväxning		X	

Figur 9. Skirtorpssjöns naturreservat.

Införskaffande av utsättningmaterial

Kräfter för utsättning kommer att upphandlas hos de odlare som finns med i Jordbruksverkets lista över certifierat smittfria kräftodlare. I processen kommer Länsstyrelsen få råd och stöd av Sveriges lantbruksuniversitet som agerar stödfunktion i länens arbete med åtgärdsprogram för bevarande av flodkräfta.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Länsstyrelsen Södermanlands län

Besöksadress: Stora Torget 13 • Postadress: 611 86 Nyköping

010-223 40 00 • sodermanland@lansstyrelsen.se • www.lansstyrelsen.se/sodermanland